

PORTRET CU UBU REX ÎN MINIATURĂ

Când am văzut spațiul de joc în care urma să fie reprezentat, la "Teatro Due" din Parma, spectacolul semnat de Silviu Purcărete, i-am dat imediat dreptate regizorului, vădit nemulțumit de faptul că nu vizitase în prealabil sala. Un cub de scenă îngust, cu ieșiri pe o singură parte și cu podeaua serios înclinată, trebuia adaptat în doar două zile platformelor mobile, "armatelor" de oameni și, mai ales, viziunii alt de simfonice a spectacolului, pentru care abia Sala Mare a Teatrului Național din București pare tocmai potrivită. Silviu Purcărete era singurul cu adevărat îngrijorat, fiindcă restul trupei craiovene se apucase să-și vadă impasibilă de treburi. Actorii plecaseră, majoritatea, la cumpărături și la vizitat orașul, iar tehnicienii și asistenta de regie, actrița Mirela Cioabă, rămăseseră pentru montajul tehnic alături de echipa de italieni.

Priveam cu uluire și, mărturisesc acum, cu profundă neîncredere faptul că regizorul a plecat imediat și el de la fața locului, lăsând montarea să-și urmeze cursul, sub ochii directorului Boroghină și ai echipei tehnice. Teatrul din Craiova avea să-mi rezerve însă o neașteptată surpriză.

Fără certuri inutile, fără orgolii ridicole, fără timpi morți, echipa lucra omogen, păstrându-și înainte de toate simțul umorului, dar vădind în același timp un profund simț al datoriei. Personal, cunosc puține trupe bucureștene care, plecate în turneu, ar proceda la fel; așa cum cunosc puține actrițe care, în calitatea lor de asistente de regie, ar fi rămas închise în sala teatrului fără să iasă la plimbare și la cumpărături decît după ziua premierei.

Ei bine, acestei minunate surprize a disciplinei de lucru în echipă avea să i se adauge una de ordin cu totul diferit.

Seara premierei a dezvăluit o sală cu numai 40 de spectatori! Obișnuiți cu triumful de la Edinburgh și Braunschweig, concentrați să-și adapteze spectacolul unui spațiu alt de impropriu, actorii au observat doar la sfîrșitul reprezentației cît de răzlețită le fusese de astă dată audiența. Trebuie spus că un asemenea sentiment de neputință tristă am trăit rareori. Văzîndu-le chipurile, strălucitoare după reprezentație, alimentînd o expresie de stupeoare și de neîncredere la vederea sălii, am lăsat, fără să vreau, ochii în jos. Aplauzele au fost însă nespuse de generoase. Organizatorii ne-au spus a doua zi că ceea ce noi pusesem pe seama unei publicități insuficiente din partea festivalului reprezintă de fapt expresia unui interes tot mai scăzut al publicului italian pentru spectacolul teatral. În același timp, directorul artistic al festivalului, Giorgio Gennari, mărturisea într-un interviu că festivalul de la "Teatro Due", cu reputația sa recunoscută pe plan național, este în primul rînd o manifestare adresată publicului profesionist și nu marelui public. Ea este menită, așadar, să lanseze pe plan european artiști ai scenei sau să producă evenimente - cum a fost, de pildă, spectacolul Iertu. a l unui text de Valère Novarina, tradus pentru prima oară în limba italiană și intitulat All'Attore.

Oricum ar fi stat lucrurile însă, actorii români meritau, cred, mai multă atenție din partea biroului de relații cu publicul și de

relații cu presa al festivalului. Anul trecut, pregătind, în cadrul echipei de la Paris, venirea **Trilogiei antice**, îmi amintesc foarte exact cît de mult efort s-a depus pentru a sensibiliza toate categoriile de public la spectacolul jucat în greaca veche. Conversații telefonice, materiale promoționale, conferințe de presă în avanpremieră erau menite a trezi un interes altfel modest. Probabil însă că organizatorilor de la Parma acest efort promoțional li s-ar fi părut inutil, de vreme ce festivalul lor va continua să funcționeze, cu aceleași subvenții, indiferent de ecul în mass-media al manifestării.

În fine, cu totul neașteptat apărea spectacolul în acel spațiu îngust, unde ritmul reprezentației nu se mai construia din concentrice acolade, subtil și gradat suprapuse. La "Teatro Due", adaptîndu-se locului, artiștii remodelaseră și timpul reprezentației, jucînd ca și cum o cadență necunoscută, impusă, sugrumînd măsurile cunoscute, îi obliga să înainteze într-o permanentă explozie. **UBU REX CU SCENE DIN MACBETH** mi s-a relevat astfel, poate mai direct ca altădată, drept spectacolul neputinței caraghioase de-a poseda puterea. Închise în cubul unei scene prea mici, personajele mi-au apărut cu ațit mai grotești cu cît spațiul părea la infinit micșorabil. Aici, într-o dimensiune cu totul neîncăpătoare pentru ambiția desfășurării, vedeai cel mai bine cum unui ochi exterior, neimplicat, olimpiian, agitația buimacă a pămîntenilor poate să-i pară, trebuie că-i pare acel "basm băsmît de-un prost". Iar ochiul olimpiian, neutru, aparține, nu-i așa, Istoriei.

Îmi revine în minte felul în care, în **Merlin**, Cătălina Buzoianu comenta, cu un grațios, îndurerat patetism, cruzimea aceleiași "priviri". Dar dacă, în cazul ei, timpul trecut, ireversibil, e aureolat de o înțelegere și ironică resemnare, pentru Purcărete metafora timpului istoric este încărcată de umor și lipsită de suspine paseiste. Din acest punct de vedere, optica lui Purcărete este de o înfricoșătoare luciditate. Sceptic și neîncrezător în orice fel de subiectivare a timpului Istoriei, regizorul apare ca un rațional pur, cu un ateu absolut. Și dacă a sa Lady Macbeth, într-un gest mic, dar memorabil, culege de pe jos poșeta doamnei Ubu este tocmai fiindcă, sublimă (**Macbeth**) sau grotescă (**Ubu**), obsesia puterii, ca orice livrare, ca orice fanatism, devine ridicolă în fața imensei roți a deșertăciunilor.

Nu întîmplătoare mi se pare, de aceea, apropierea astfel făcută între doi regizori care au trăit ruptura a două timpuri istorice ale României, dînd expresie scenică acestei experiențe fie într-o formă poetică, adînc emoțională, fie într-o contemplație prozaică, în care fractura e asumată caustic, brutal, de la distanță. Nu știu în ce măsură această comparație poate merge dincolo de speculația pură. Cred însă că cele două ipostaze înseamnă de fapt principalele două atitudini spirituale caracteristice artistului din generațiile tranziției.

Impresionată, așadar, încă o dată de caracterul emblematic al spectacolului **UBU REX CU SCENE DIN MACBETH**, de capacitatea acestei tulburătoare ficțiuni de a da expresie unui tot ațit de tulburător adevăr, mi se pare potrivît să închei cu o frază rostită în spectacolul după un text de Novarina: "Am venit aici pentru a afirma că lumea nu există. Am fost invitat special pentru a vă împărtăși aceasta".

E un lucru pe care, cu siguranță, Silviu Purcărete îl știa deja.

CORINA ȘUTEU